

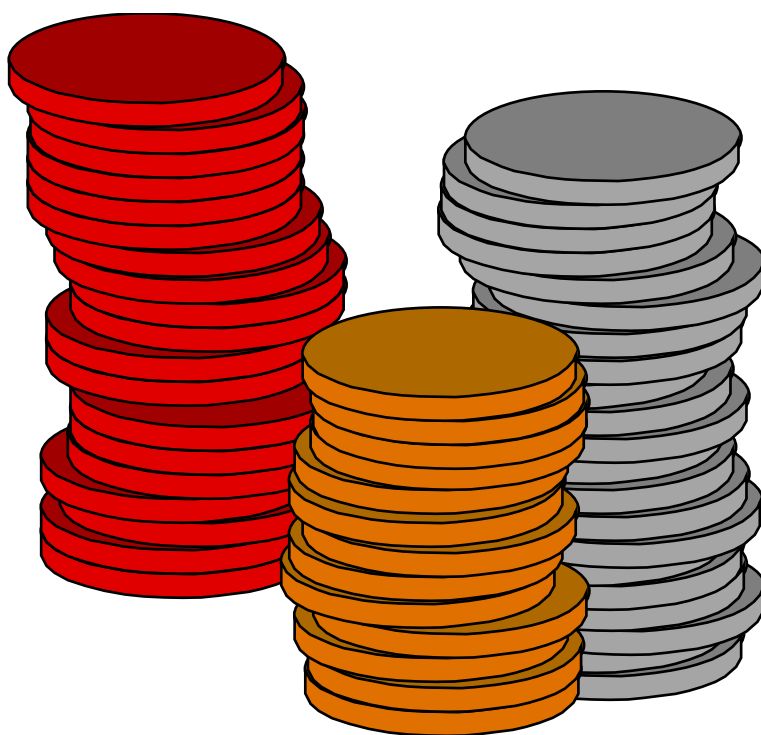
NOTA

RESERVES

&

VOORZIENINGEN

2015

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	2
2. ALGEMEEN	3
2.1 Wat zijn reserves?	3
2.2 Wat zijn voorzieningen?.....	3
2.3 Bespaarde rente	4
2.4 Spelregels.....	5
3. RESERVES	6
3.1 Algemene Reserve (AR)	6
3.2 Bestemmingsreserve Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings (RDGI).....	7
3.3 Bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw	8
3.4 Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis (BRNR).....	9
3.5 Bestemmingsreserve Budgetoverheveling.....	9
3.6 Bestemmingsreserve Meerweg	10
3.7 Bestemmingsreserve Riolering	10
3.8 Bestemmingsreserve Zernike College (BRZC).....	11
3.9 Bestemmingsreserve Sociaal Domein.....	11
3.10 Bestemmingsreserve Quintus School (BRQS)	12
3.11 Bestemmingsreserve Duurzaamheid.....	12
4. VOORZIENINGEN	13
4.1 Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrashockeyvelden	13
4.2 Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrasvoetbalvelden.....	13
4.3 Voorziening Onderhoud Gebouwen	14
4.4 Voorziening Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen	15
4.5 Voorziening Riolering	16
4.6 Voorziening Wachtgelden/Arbeidsconflicten	16
4.7 Voorziening Procedures Bouwzaken e.d.....	17
4.8 Voorziening Wethouderspansioenen	17
4.9 Voorziening Sanering Kroonkampen	18

1. INLEIDING

Evenals voorgaande jaren hebben we nu ook de reserves en voorzieningen doorgelicht om te kijken of ze nog voldoen aan het doel waarvoor ze zijn gevormd. Van belang is dat in een raadsbesluit – hetzij afzonderlijk, hetzij binnen het kader van een nota reserves en voorzieningen – duidelijk het doel en wijze van aanwending wordt vastgelegd. Een periodieke herziening van het aantal en de omvang van de reserves en voorzieningen is zowel vanuit bestuurlijk als vanuit bedrijfseconomisch oogpunt bezien noodzakelijk. Aangezien de omstandigheden voortdurend wijzigen moet het reserve- en voorzieningenbeleid regelmatig aan die gewijzigde omstandigheden worden getoetst en eventueel aangepast. Dit behoort door het bestuur in casu de gemeenteraad te gebeuren, aangezien het met name bij reserves gaat om het bestemmen van vrij besteedbaar vermogen. Hiermee wordt optimaal inhoud gegeven aan het budgetrecht van de gemeenteraad.

In deze nota zullen wij alle reserves en voorzieningen die voorkomen in de Begroting 2015 en/of de Jaarstukken 2013 bespreken. Voor elke reserve en voorziening worden het doel, de wijze van aanwending, de bodem, het plafond en de overige criteria, voor zover van toepassing, besproken.

In hoofdstuk 2 worden algemene zaken behandeld die te maken hebben met reserves en voorzieningen. Elke reserve wordt afzonderlijk in hoofdstuk 3 besproken, eventueel voorzien van een voorstel. Voor de voorzieningen doen we dat in hoofdstuk 4.

2. ALGEMEEN

In dit hoofdstuk zal in paragraaf 2.1 worden aangegeven wat we onder reserves moeten verstaan. In paragraaf 2.2 wordt aangegeven wat een voorziening is en wanneer deze gevormd moet worden en in paragraaf 2.3 wordt het begrip bespaarde rente nader toegelicht. Vervolgens worden in paragraaf 2.4 de spelregels behandeld ten aanzien van onttrekkingen aan reserves en het instellen van nieuwe reserves en voorzieningen.

Bij reserves en voorzieningen kunnen we een aantal functies onderscheiden:

- **Financieringsfunctie;** alle kapitaaluitgaven (investeringen) worden gefinancierd met langlopende middelen. Dit kan in de vorm van eigen vermogen (reserves) of vreemd vermogen (vaste schulden en / of voorzieningen).
- **Bestedingsfunctie;** een reservering om de realisering van activa mogelijk te maken. In dergelijke gevallen wordt het gereserveerde bedrag gebruikt voor de betaling van de investeringsuitgaven.
- **Bufferfunctie;** het mogelijk maken om noodzakelijke aanpassingsprocessen niet schoksgewijs maar geleidelijk te laten verlopen en onverwachte tegenvallers op te vangen.
- **Inkomensfunctie;** de door de reserve gegenereerde – bespaarde – rente wordt gebruikt als budgettair dekkingsmiddel. De bespaarde rente van o.a. de Algemene Reserve komt volledig ten gunste van de gewone dienst en doet derhalve dienst als dekkingsmiddel. Aan deze methodiek kleven echter wel een aantal nadelen. Zie voor een nadere toelichting paragraaf 2.3.

2.1 Wat zijn reserves?

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) (art. 42 en 43) worden reserves omschreven als bestanddelen van het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in:

- de algemene reserve;
- bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
- overige bestemmingsreserves.

Indien door de raad aan reserves een bepaalde bestemming is gegeven teneinde bepaalde doelen te kunnen realiseren spreken we van bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves hebben een expliciet karakter, omdat het besluit tot instelling ervan bewust is genomen. Bestemmingsreserves worden tot het eigen vermogen gerekend omdat deze reserves bij een heroverweging van beleid een andere bestemming kunnen krijgen dan wel aan de algemene reserve kunnen worden toegevoegd. Het is daarom zinvol om regelmatig de bestemming van de reserves te toetsen.

2.2 Wat zijn voorzieningen?

Voorzieningen zijn bestanddelen van het vreemd vermogen. Beschikking erover kan alleen plaatsvinden voor het doel of risico waarvoor ze zijn ingesteld. Bij voorzieningen gaat het om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen leiden.

Artikel 44 van de BBV geeft aan dat voorzieningen worden gevormd in verband met:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van de lasten over een aantal begrotingsjaren;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (uitgezonderd de nog niet bestede doeluitkeringen/subsidies van EU, Rijk en provincies, want die moeten vanaf 2008 gepresenteerd onder de overlopende passiva).

Volgens de BBV dient er dus een voorziening te worden opgenomen als er sprake is van een te kwantificeren financiële verplichting, verlies of risico. De omvang moet redelijkerwijs geschat kunnen worden en er moet een oorzakelijk verband bestaan met het lopend jaar of een voorgaand jaar. De voorziening mag dus niet kleiner maar ook niet groter zijn dan de verplichting, het verlies of het risico. Een voorziening heeft het karakter van vreemd vermogen, omdat er sprake is van een schuld aan de toekomst met een oorzakelijke relatie met het heden (matching-principe). Als het risico niet kwantificeerbaar is zal het opgenomen moeten worden in de paragraaf Weerstandsvermogen in de begroting en het jaarverslag.

2.3 Bespaarde rente

Door het vormen van reserves en voorzieningen wordt vermogen afgezonderd. Reserves behoren tot het eigen vermogen en voorzieningen tot het vreemd vermogen. Door de reserves en voorzieningen te gebruiken als financieringsmiddel wordt rente bespaard die anders betaald had moeten worden voor aan te trekken vreemd vermogen. Omdat niettemin aan alle investeringen rente wordt toegerekend, komt deze bespaarde rente feitelijk beschikbaar, en kan aldus worden toegevoegd aan de reserve zelf of teruggeleid worden naar de begroting om daar te fungeren als dekkingsmiddel.

De fictieve rentebaten mogen worden toegevoegd aan de reserves. Het is niet verplicht de fictieve rentebaten aan de reserves toe te voegen. Het bestuur heeft de vrijheid over de aanwending van de rentebaten te beslissen. Rentetoe rekening aan reserves is dus, zoals hierboven reeds is aangegeven, toegestaan. Door de rente toe te voegen aan de reserve handhaaft men de koopkracht van de reserve. Uiteraard mag de fictieve rente / bespaarde rente tot uitdrukking worden gebracht in de exploitatie.

Aan voorzieningen mag geen rente toegevoegd worden (artikel 45 BBV). Het toevoegen van rente is immers niet nodig, omdat de omvang van de voorzieningen altijd even groot moet zijn als de verplichtingen, verliezen of risico's.

Indien we de bespaarde rente ten gunste van de exploitatie (gewone dienst) laten komen creëren we ruimte in de begroting. Wel zijn er een aantal aandachtspunten te noemen als de bespaarde rente als dekkingsmiddel fungeert:

- bij aanwending van de reserve ontstaat er een "gat" in de begroting;
- de koopkracht van de reserves wordt aangetast door de inflatie.

We laten uitsluitend de bespaarde rente van de Algemene Reserve ten gunste van de exploitatie komen als structureel dekkingsmiddel.

De bespaarde rente van de hieronder genoemde reserves wordt toegevoegd aan de desbetreffende reserve:

- Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings; de rente welke wordt toegevoegd is gelijk aan de rente die wordt onttrokken in verband met de dekking van de aan de (betreffende) investeringen toegerekende rente.
- Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis.
- Bestemmingsreserve Zernike College.
- Bestemmingsreserve Quintus School.

Ten aanzien van de overige reserves wordt de bespaarde rente niet berekend en/of toegevoegd. Het voordeel (bespaarde rente) komt indirect tot uiting op het product "onverdeelde omslagrente".

2.4 Spelregels

Ten aanzien van onttrekkingen aan (bestemmings)reserves en het instellen van nieuwe reserves en voorzieningen worden de volgende spelregels gehanteerd:

Onttrekkingen (bestemmings)reserve

Voraf toestemming vragen om bestedingen ten laste van een bestemmingsreserve te doen is niet nodig, want de bestemming ligt vast in de nota reserves en voorzieningen, welke door de raad is geaccordeerd. Voor een beschikking over de Algemene Reserve is wel toestemming van de raad nodig. Het betreft immers algemene bestedingsmiddelen.

Instellen nieuwe reserves en voorzieningen

Indien zich tussentijds de noodzaak voordoet om nieuwe reserves of voorzieningen in te stellen c.q. te vormen geschiedt dit, in het kader van het budgetrecht, bij besluit van de gemeenteraad. Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat voorzieningen een verplichtend karakter hebben voorzover ze betrekking hebben op (risico's op) verplichtingen en verliezen of op middelen van derden die specifiek besteed moeten worden. Het kan dus voorkomen dat in de jaarrekening nieuwe voorzieningen worden opgenomen in verband met ontwikkelingen die zijn opgetreden na de bestuursrapportage.

3. RESERVES

3.1 Algemene Reserve (AR)

De AR is het deel van het eigen vermogen dat “vrij” beschikbaar is. Samen met de de onbenutte belastingcapaciteit vormt de AR het weerstandsvermogen, dat wil zeggen de buffer om onverwachte risico's op te vangen. Over de risico's en het benodigde weerstandsvermogen doen wij uitvoerig verslag in de paragraaf Weerstandsvermogen van zowel de begroting als het jaarverslag. De meest actuele beschouwing treft u aan in de Begroting 2015. Aangezien de bespaarde rente over de AR ten gunste van de gewone dienst komt is de vrijheid om over de AR te beschikken beperkt. Als we over de AR beschikken neemt de (rente)bate af, waardoor er een dekkingsprobleem kan ontstaan. Voor een nadere toelichting over de bespaarde rente wordt verwezen naar paragraaf 2.3.

De totale omvang van de AR bedraagt per 1-1-2014 € 1.876.000. In de Begroting 2014 is een toevoeging aan de AR geraamd van in totaal € 2.642.000. Deze toevoeging bestaat uit drie componenten:

- Het kapitaallastenvoordeel van € 60.000 in verband met de afboeking van activa uit hoofde van de motie Afboeking van geactiveerd onderhoud, die door u is aangenomen bij de vaststelling van de nota Reserves en Voorzieningen 2006 op 30 oktober 2006.
- Het te reserveren deel van het bedrag dat we in 2014 zullen ontvangen van de Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij Haren Noord C.V. (GEM Haren Noord) onder het label Fonds Bovenwijks, te weten een bedrag van € 361.000.
- De toevoeging van de boekwinst in verband met de overdracht van het economisch eigendom van de gronden in deelgebied 5/6 van Haren Noord door de gemeente aan GEM Haren Noord C.V., een bedrag van € 2.221.000. Deze boekwinst en de toevoeging daarvan aan de AR is inmiddels gerealiseerd.

Bij de vaststelling van de nota Reserves en Voorzieningen 2006 op 30 oktober 2006 is door de raad een motie aangenomen met betrekking tot de afboeking van geactiveerd onderhoud. Door middel van deze motie is besloten om:

- Per 1 januari 2007 over te gaan tot afboeking van geactiveerd onderhoud tot een bedrag van € 3.518.000,-.
- De afboeking te dekken uit een onttrekking aan de Algemene Reserve van € 3.518.000,-.
- De uit de afboeking voortvloeiende besparing op de kapitaallasten in de jaren 2007 tot en met 2009 eveneens te gebruiken voor afboeking van geactiveerd onderhoud (hierna te noemen: secundaire afboekingen). In de jaren 2007 tot en met 2009 ging het om bedragen van respectievelijk € 423.000,-, € 410.000,- en € 398.000,-.
- De besparing op de kapitaallasten die het gevolg is van de secundaire afboekingen toe te voegen aan de Algemene Reserve. Het gaat om een bedrag van € 60.000 op jaarbasis dat gedurende de periode 2014 tot en met 2018 nog doorloopt.

Van de GEM Haren Noord ontvangen wij vanaf 2010 gedurende 10 jaar jaarlijks een bedrag van circa € 0,5 miljoen onder het label “Fonds Bovenwijks”. Het betreft vrij besteedbare gelden waarvan u in eerste instantie heeft besloten om het grootste deel te reserveren. In het kader van de Begroting 2014 heeft u besloten vanaf 2015 geen toevoeging aan de AR meer te doen vanuit deze baat, omdat dit dan niet meer nodig is voor het op niveau brengen van de weerstandscapaciteit.

Onderdeel van ons voorstel tot bestemming van het nadelige saldo 2013 (onderdeel van het raadsvoorstel over het Jaarstukken 2013) is een onttrekking aan de AR van € 817.000.

Uitgaande van de beginstand per 1 januari 2014 en rekening houdend met bovenstaande mutaties en bovendien rekening houdend met de begrotingsaldi uit de jaren 2014 en 2015 ziet het geraamde verloop van de AR er als volgt uit:

Verloop saldo Algemene Reserve

(bedragen x €. 1.000,-)

Jaar	Beginstand 1-1	Mutatie i.v.m. GEM-gelden Fonds Bovenwijks	Toevoegen boekwinst inbreng gronden in Haren Noord	Mutatie i.v.m. saldo voorgaand jaar	Kapitaallastenvoordeel afboekingen*	Eindstand 31-12
2014	1.876	361	2221	-817	60	3.701
2015	3.701			460	60	4.221
2016	4.221			11	60	4.292
2017	4.292			0	60	4.352
2018	4.352			0	60	4.412
2019	4.412					

Doel	De AR is een algemeen bestedingsmiddel en een component van het weerstandsvermogen. Ook heeft de AR een inkomensfunctie, de bespaarde rente over het saldo per 1 januari komt ten gunste van de exploitatie.
Voeding	Incidentele baten, zoals de voordelen voortvloeiend uit de woningbouw in Haren Noord en rekeningoverschotten.
Bodem	De weerstandscapaciteit (AR + onbenutte belastingcapaciteit) dient minimaal even hoog te zijn als de omvang van de (gekwanticeerde) risico's.
Plafond	Niet van toepassing.
Besteding	Nadelige rekeningsaldi, dekking bieden indien risico's uit paragraaf Weerstandsvermogen zich daadwerkelijk voordoen..
Laatste jaar besteding	2014 (betreft onttrekking nadelig saldo 2013)

3.2 Bestemmingsreserve Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings (RDGI)

In het verleden werden diverse investeringen ineens gedekt uit de reserves. Dit betekende, dat op de betreffende producten geen kapitaallasten drukten. Als gevolg hiervan gaf het betreffende product geen juist beeld van de exploitatielasten. Om dit te ondervangen is in 1991 de RDGI ingesteld. Vanuit de AR werd de reserve RDGI gevoed met de investeringsbedragen. De investeringen worden op de gebruikelijke wijze afgeschreven en de kapitaallasten (rente en afschrijving) worden op de betreffende producten verantwoord. Uit de RDGI worden jaarlijks de bedragen van deze kapitaallasten gehaald en verantwoord op product 303, zodat de begroting hierdoor in evenwicht blijft. De kapitaallasten belasten het product waar de betreffende investeringen aan bijdragen, waardoor er een goed inzicht is in de kosten van het product. Bovendien blijft zichtbaar wat de boekwaarde is van de diverse investeringen.

Doel	Financiële compensatie van kapitaallasten van activa waarop wel wordt afgeschreven, maar waarvan de dekking van deze lasten moet worden gevonden in een éénmalige onttrekking aan de AR.
Voeding	Thans alleen nog door rentebijbeschrijving op het saldo per 1 januari.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Is gelijk aan de som van de nog uit de RDGI te dekken toekomstige kapitaallasten.
Besteding	Afdekking van kapitaallasten (met name van de investeringen in het afgesloten Komplan-Oost).
Laatste jaar besteding	2014

3.3 Bestemmingsreserve Fonds Sociale Woningbouw

In 2003 is dit fonds gevormd. De achtergrond van dit fonds is dat van de nieuwbouw op inbreidingslocaties minimaal 1/3 deel moet bestaan uit sociale woningbouw. Daarnaast geldt voor uitbreidingslocaties een minimum van 10 % sociale huurwoningen. Het fonds is in 2003 voor het eerst gevoed via een bijdrage uit het woningbouwproject aan de Heide- en Watersteeg. Per 1 januari 2004 is het fonds op grond van de BBV veranderd van een voorziening in een bestemmingsreserve. De stand per 1 januari 2014 was € 89.000,-. De bestemming zal plaatsvinden in de vorm van subsidies aan exploitanten van sociale woningbouwprojecten. In concreto is door u op 28 november 2008 besloten om subsidies van € 204.000 en € 85.000 te verstrekken voor de realisatie van respectievelijk 12 sociale huurappartementen in het project Borgheerd en 5 extra sociale huurwoningen binnen het project Van Spoor tot Steeg. In combinatie daarmee is door u besloten om het totale subsidiebedrag van € 289.000 te dekken door middel van een onttrekking aan het Fonds Sociale Woningbouw. De subsidie voor het project Borgheerd en de bijbehorende onttrekking aan de bestemmingsreserve zijn afgewikkeld in 2009. Het project Van Spoor tot Steeg moet nog worden uitgevoerd. Het bedrag van € 89.000,- dat zich nog in de bestemmingsreserve bevindt zal in de nabije toekomst dus besteed worden aan het project Van Spoor tot Steeg.

Doel	Het bijdragen aan de realisatie van nieuwe, dat wil zeggen niet-vervangende, sociale huurwoningen in de gemeente Haren (bestedingsfunctie).
Voeding	Bijdragen van projectontwikkelaars uit woningbouwprojecten, waarin het aandeel sociale huurwoningen niet (voldoende) is gerealiseerd. De bijdrage is € 11.000,- per niet-gerealiseerde sociale huurwoning.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Niet van toepassing.
Besteding	Als subsidie aan exploitanten van woningbouwprojecten waarin nieuwe sociale huurwoningen worden gebouwd en waarbij, naar het oordeel van de gemeente, een gemeentelijke bijdrage gerechtvaardigd is. De rechtvaardiging moet worden gezocht in de economische context en financiële onderbouwing van het betreffende project.
Laatste jaar besteding	2009

3.4 Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis (BRNR)

In de financiële opzet van het nieuwe gemeentehuis is er rekening mee gehouden dat een deel van de kosten van het nieuwe gemeentehuis worden gedekt door de te behalen winst op de grondexploitatie Haderaplein. Bij het nieuwe raadhuis gaat het in BBV-termen om een actief met economisch nut. Dat houdt in dat dit actief voor het volle bedrag moet worden afgeschreven en dat we de dekkingsbijdrage uit de grondexploitatie niet mogen salderen met het investeringsbedrag (dit zogenaamde netto-activeren is overigens wel toegestaan bij investeringen met maatschappelijk nut en bij investeringsbijdragen door derde partijen).

Om het toch mogelijk te maken om een deel van de kosten van het gemeentehuis te dekken uit de te behalen winst op de grondexploitatie Raadhuisplein/Haderaplein, is er een Bestemmingsreserve Nieuw Raadhuis gevormd, waarin de winst op de grondexploitatie wordt gestort op het moment dat deze winst gerealiseerd wordt. De bestemmingsreserve valt vrij conform de parameters voor de berekening van afschrijving en rente op het nieuwe gemeentehuis. Eén en ander naar analogie van de Reserve Dekking Gerealiseerde Investerings.

Uit de najaarsactualisatie van de grondexploitatie is een verlaging van de winstprognose van de grondexploitatie Haderaplein gebleken. De verwachte winst is verlaagd met € 70.000. Bovendien kan de nu verwachte winst van € 1.880.000 pas in 2016 gerealiseerd worden in plaats van in 2015. In verband met de lagere winst en in verband met rente-effecten dient er daarom in 2015 éénmalig € 162.000 extra te worden gestort in deze bestemmingsreserve. Hier is in de Begroting 2015 rekening mee gehouden.

Doel	Het dekken van een deel van de kapitaallasten van het nieuwe gemeentehuis.
Voeding	Via de storting van de gerealiseerde winst op de grondexploitatie Haderaplein/Raadhuisplein en rentetoevoeging per 1 januari van ieder jaar.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Is gelijk aan de som van het nog uit de BRNR te dekken deel van de toekomstige kapitaallasten.
Besteding	Vrijval op basis van afschrijvings- en renteparameters nieuw gemeentehuis.
Laatste jaar besteding	2014

3.5 Bestemmingsreserve Budgetoverheveling

In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2006 en de resultaatsbestemming bij de jaarrekening 2005 is besloten om over te gaan tot de vorming van een nieuwe bestemmingsreserve Budgetoverheveling. De bedoeling van de reserve is het om door de raad geautoriseerde budgetten voor incidentele zaken waarvoor per 31 december van een bepaald jaar nog geen verplichtingen zijn aangegaan, te kunnen gebruiken in het volgende jaar. Zonder reservering is dit op grond van de boekhoudregels niet toegestaan. Om op geen enkele wijze afbreuk te doen aan het budgetrecht van de raad zal ieder jaar bij het voorstel tot resultaatsbestemming bij de jaarrekening opnieuw worden gemotiveerd waarom bepaalde bedragen (voor het eerst of opnieuw) gereserveerd zouden moeten worden.

Doel	Het meenemen van budgetten naar het volgend boekjaar zonder "dubbele" besluitvorming.
Voeding	Via restant-budgetten bij resultaatsbestemming in het kader van jaarrekening.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Niet van toepassing.

Besteding Bij uitvoering van de projecten waarvoor de budgetten oorspronkelijk ter beschikking waren gesteld. Uiterlijk in het jaar volgend op het jaar waarin de budgetten ter beschikking zijn gesteld.

3.6 Bestemmingsreserve Meerweg

In de Begroting 2010 was onze bijdrage aan het project Meerweg van ruim € 1,6 miljoen geraamd. Het deel dat in 2010 nog niet was uitgegeven is bij de resultaatsbestemming bij de Jaarrekening 2010 gereserveerd in de vorm van de Bestemmingsreserve Meerweg. In de jaren vanaf 2011 worden bedragen aan de bestemmingsreserve onttrokken om de kosten te dekken die ten laste van de eigen bijdrage komen. In verband met de afronding van het project Meerweg, dat wil zeggen van fase 1, het deel waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zullen wij in 2014 het laatste bedrag van € 280.000 onttrokken aan deze bestemmingsreserve.

Doel	Het dekken van de eigen bijdrage van de gemeente aan het project Meerweg.
Voeding	Eénmalig in 2010 met het nog niet bestede deel van de eigen bijdrage van € 1,6 miljoen die in de Begroting 2010 was opgenomen.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	€ 1,6 miljoen.
Besteding	Kosten aanleg publieke infrastructuur in project Meerweg (1 ^e fase)
Laatste jaar besteding	2014

3.7 Bestemmingsreserve Riolering

In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2013 (onderdeel van de Voorjaarsnota 2013) heeft u besloten om met ingang van 1 januari 2013 een Bestemmingsreserve Riolering in te stellen. Het doel van deze reserve is driedelig:

- Zekerheid over beschikbaarheid van door de burger betaalde riooheffing voor rioolwerkzaamheden.
- Flexibiliteit in de planning van rioolwerkzaamheden.
- Inzicht geven in de mate waarin planning is gehaald.

De voeding aan de Bestemmingsreserve Riolen bestaat uit voordelige saldi op het product Riolen en de besteding uit nadelige saldi op het product Riolen. In 2013 was er sprake van een positief saldo op het product Riolen van € 73.000. Dit bedrag is toegevoegd aan de reserve. Bij iedere jaarafsluiting zullen wij beoordelen of er een toevoeging of onttrekking aan deze bestemmingsreserve nodig is.

Doel	Driedelig. Door burger voor riool betaalde middelen daadwerkelijk besteden aan riool, flexibiliteit en inzicht in planning rioolwerkzaamheden.
Voeding	Overschotten die bij jaarafsluiting blijken op het product Riolen.
Bodem	geen
Plafond	geen
Besteding	Tekorten die bij jaarafsluiting blijken op het product Riolen.
Laatste jaar besteding	Nog geen bestedingen.

3.8 Bestemmingsreserve Zernike College (BRZC)

De Bestemmingreserve Zernike College is door u in 2012 ingesteld. Doel van deze reserve is de dekking van de toekomstige kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan.

Vanaf 2012 worden de voordelen (in de algemene uitkering uit het Gemeentefonds) van de omschakeling van de Harense locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen en de berekende rente toegevoegd aan de reserve.

De kapitaallasten van het Zernike College lopen door tot en met 2065 en zullen gedekt worden middels onttrekkingen aan de bestemmingsreserve.

Doel	Het dekken van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Zernike College aan de Kerklaan..
Voeding	Via storting van de voordelen in het Gemeentefonds die het gevolg zijn van de omschakeling van de Harense locaties van het Zernike College van dislocaties tot nevenvestigingen. Daarnaast toevoeging van de rente over de stand van de reserve per 1 januari van ieder jaar.
Bodem	€ 0.
Plafond	Is gelijk aan de som van de nog uit de BRZC te dekken deel van de toekomstige kapitaallasten.
Besteding	Vrijval op basis van afschrijvings- en renteparameters nieuwbouw Zernike College.
Laatste jaar besteding	2014

3.9 Bestemmingsreserve Sociaal Domein

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2014 op 30 juni 2014 heeft u middels het amendement "Bestemmingsreserve WMO" een de nieuwe Bestemmingsreserve Sociaal Domein ingesteld. In dit amendement heeft u tevens bepaald om in de begroting in 2014 een storting in deze nieuwe bestemmingsreserve van € 103.964 te verwerken. Dit bedrag is een voordeel op de integratieuitkering WMO dat gebleken is uit de Meicirculaire 2014 voor het jaar 2014.

Met deze nieuwe bestemmingsreserve beoogt u financiële risico's bij de decentralisaties in het Sociaal Domein af te dekken.

Doel	Het afdekken van financiële risico's bij de decentralisaties in het Sociaal Domein.
Voeding	Via storting van een voordeel in het Gemeentefonds op de integratieuitkering WMO in 2014 dat gebleken is uit de Meicirculaire 2014.
Bodem	€ 0.
Plafond	Niet van toepassing.
Besteding	Eventuele begrotingsoverschrijdingen op het terrein van de decentralisaties.
Laatste jaar besteding	2014

3.10 Bestemmingsreserve Quintus School (BRQS)

In uw vergadering van 22 april 2013 besloot u een investeringskrediet van € 342.000 beschikbaar te stellen voor een uitbreiding van De Marke in Glimmen. Dit om de nieuwe samenwerkingsschool Quintusschool te kunnen huisvesten. Aangezien het bij investeringen in gebouwen gaat om activa met economisch nut, moet de investering worden geactiveerd. Dit leidt tot structurele kapitaallasten. Bij de in het raadsvoorstel opgenomen dekking ging het om een éénmalige baat in de vorm van een verwachte boekwinst op het te verkopen gebouw. De enige mogelijke methode om de structurele kapitaallasten te dekken uit de eenmalige boekwinst is via een Bestemmingsreserve. Vandaar dat u in het kader van de Voorjaarsnota 2013 (en de daarin opgenomen Nota Reserves en Voorzieningen 2013) besloot tot de vorming van een nieuwe Bestemmingsreserve Quintusschool.

Doel	Het dekken van de kapitaallasten van de uitbreiding van de Quintus School in Glimmen.
Voeding	Uit de boekwinst op de verkoop van het gebouw van de voormalige school De Meent in Glimmen.
Bodem	€ 0.
Plafond	Is gelijk aan de som van de nog uit de BRQS te dekken toekomstige kapitaallasten.
Besteding	Vrijval op basis van afschrijvings- en renteparameters verbouw/uitbreiding Quintus School.
Laatste jaar besteding	2014

3.11 Bestemmingsreserve Duurzaamheid

In de door u op 30 juni 2014 Vastgestelde Voorjaarsnota 2014 meldden wij:

“Zoals gemeld in raadsbericht 2014-12 over de evaluatie van het klimaatbeleid ramen wij, naar aanleiding van de door u, tijdens de behandeling van bestemmingsplan DHE 5/6 op 27 mei 2013, aangenomen motie Duurzaamheid, in 2016 een incidenteel bedrag van € 100.000 bij als toevoeging aan een nieuwe Bestemmingsreserve Duurzaamheid. Op het moment dat er concrete plannen zijn, zullen die aan u worden voorgelegd, waarna u toestemming kunt geven voor (gedeeltelijke) besteding van het geld. Concrete plannen kunnen onder andere voortkomen uit het actualiseren van het klimaatbeleid.”

Doel	Het bevorderen van duurzaamheid.
Voeding	Zal in 2016 worden gevoed met € 100.000 ten laste van de exploitatie.
Bodem	€ 0.
Plafond	Niet van toepassing.
Besteding	Nog aan u voor te leggen.
Laatste jaar besteding	Nog geen bestedingen.

4. VOORZIENINGEN

4.1 Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrashockeyvelden

Met de Stichting Kunstgrasveld Haren heeft de gemeente de afspraak om 1 keer in de 4 jaar een kunstgrasveld te gaan vernieuwen. Deze afspraak is vastgelegd in de erfpachtovereenkomst van 30 juni 1994. Maximaal wordt € 108.907 op declaratiebasis beschikbaar gesteld voor het vervangen van een toplaag van een kunstgrasveld, de verlichting en de infrastructuur. De voorziening loopt tot en met 2018. In dat jaar zal de voorziening op basis van een verloopoverzicht "op" zijn. In 2018 eindigt tevens de overeenkomst tussen de gemeente en de "Stichting Kunstgrasveld Haren".

In verband met het feit dat de verplaatsing van de hockeyvelden in verband met de woningbouw in Haren-Noord niet doorgaat, is het noodzakelijke extra kunstgrashockeyveld aangelegd op de huidige locatie. Ook voor het onderhoud van dit nieuwe vierde veld wordt vanaf 2011 gedoteerd aan de voorziening.

Voorts heeft u in het kader van de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2009 op 29 juni 2009 besloten om de dotatie vanaf 2011 voortaan jaarlijks te indexeren met de standaard nominale ontwikkeling in de begroting.

Doel	Deze voorziening is ingesteld om de lasten van de vervanging van de kunstgrasvelden gelijkmatig over een periode van 15 jaren te spreiden, zodat eens in de 4 jaar een kunstgrasveld kan worden vervangen (bufferfunctie)
Voeding	Jaarlijkse bedraagt vanaf 2011 te verhogen € 36.800 voor in totaal 4 velden. De dotatie wordtgeïndexeerd met de standaard nominale ontwikkeling voor de overige kosten.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Geen
Besteding	Eenmaal per 4 jaar wordt er een toplaag vervangen ten laste van deze voorziening.
Laatste jaar besteding	2006
Voorstel	In verband met de flexibiliteit en daarmee het beperken van de toekomstige hoogte van de dotaties stellen wij voor de Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrashockeyvelden en de Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrasvoetbalvelden per 31 januari 2014 samen te voegen tot de nieuwe Voorziening Kunstgrasvelden.

4.2 Voorziening Vervanging Toplaag Kunstgrasvoetbalvelden

In 2008 is een kunstgrasvoetbalveld aangelegd voor de v.v. Glimmen. Net zoals bij de vervanging van de toplagen voor de hockeyvelden is het verstandig om hiervoor jaarlijks een bedrag te reserveren, zodat we over ongeveer 10 jaar een nieuwe toplaag kunnen aanschaffen. U heeft u in het kader van de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen 2009 op 29 juni 2009 besloten om dit via een voorziening te doen. Met ingang van 2010 is hiervoor een jaarlijkse dotatie van € 20.000 gedaan. Ook voor de twee nieuwe kunstgrasvoetbalvelden die in het kader van de sportverplaatsing zijn aangelegd op sportpark De Koepel (en die betaald zijn uit middelen die door GEM Haren Noord C.V. ter beschikking zijn gesteld voor de sportverplaatsing) heeft u besloten om met ingang van 2011 € 20 duizend per veld doteren aan de voorziening. Ook deze dotatie is opgenomen in (de meerjarenramingen bij) de begroting. De totale jaarlijkse dotatie aan de voorziening kunstgrasvoetbalvelden bedraagt vanaf 2011 € 60 duizend.

Tevens heeft u besloten om de dotatie vanaf 2011 voortaan jaarlijks te indexeren met de standaard nominale ontwikkeling in de begroting.

Doel	De lasten van de vervanging van toplagen van kunstgrasvelden egaliseren.
Voeding	Jaarlijkse dotatie vanaf 2011 € 60.000,-. Vanaf 2011 te indexeren.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Geen
Besteding	Voor ieder voetbalveld wordt eens in de 10 jaar de topplaat vervangen ten laste van deze voorziening.
Laatste jaar besteding	Nog geen bestedingen
Voorstel	In verband met de flexibiliteit en daarmee het beperken van de toekomstige hoogte van de dotaties stellen wij voor de Voorziening Vervanging Topplaat Kunstgrashockeyvelden en de Voorziening Vervanging Topplaat Kunstgrasvoetbalvelden per 31 januari 2014 samen te voegen tot de nieuwe Voorziening Kunstgrasvelden.

4.3 Voorziening Onderhoud Gebouwen

In het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2011 (onderdeel van de Voorjaarsnota 2011) is door u op 27 september 2011 besloten om een Voorziening Onderhoud Gebouwen te vormen. In de Nota Reserves en Voorzieningen 2011 stond hierover vermeld:

“In het kader van het project Verbreed Beheer is besloten om de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van de gebouwen binnen de organisatie stapsgewijs centraal neer te leggen en wel bij de afdeling Beheer Openbare Ruimte en Gebouwen (BORG). Het onderhoud zal planmatig worden uitgevoerd op basis van actuele meerjarige onderhoudsplannen. De verwachting is dat eind 2010 de eerste plannen beschikbaar komen. Aangezien er in totaal ruim 40 gebouwen in gemeentelijk bezit zijn is het de verwachting dat het daarna nog enige tijd vraagt voordat er voor alle gebouwen onderhoudsplannen zijn.

De wens bestaat al geruime tijd om de (administratieve) rompslomp die gemoeid gaat met het onderhoud van de gebouwen te verminderen en om toe te werken naar een begrotingsbeslag dat in meerjarig perspectief een gelijkmatig en voorspelbaar patroon te zien geeft. Dit is dan ook de reden dat u voor wat betreft de gebouwen in het kader van de Nota Reserves en Voorzieningen 2007 heeft besloten tot het instellen van voorzieningen voor het onderhoud van buitensportaccommodaties, dorpshuizen en kinderopvanggebouwen.

We hebben in die Nota Reserves en Voorzieningen 2007 ook aangegeven dat de omschakeling naar het onderhoudsvoorzieningen-systeem eenmalig geld zou gaan kosten, omdat we komen vanuit de zogenaamde componentenmethode. Vervangende componenten worden immers niet meer geactiveerd, waardoor er vooraf gespaard moet worden. Vandaar dat u de omschakeling goedgekeurd heeft onder voorbehoud van de budgettaire effecten.

Aangezien er gekozen is voor het voorzieningen-systeem en aangezien een omschakeling van de (huidige) componentenmethode naar de voorzieningenmethode goedkoper kan uitpakken met één grote voorziening in plaats van meerdere kleinere (het zwaartepunt van groot onderhoud loopt in de tijd bezien per categorie gebouwen uiteen, waardoor dit compenserende effecten met zich meebrengt), stellen wij voor om de volgende voorzieningen onderhoud onder te brengen in een nieuwe voorziening Onderhoud Gebouwen:

- Voorziening Onderhoud Gymzalen.
- Voorziening Onderhoud Brede School Octopus.
- Voorziening Onderhoud Buitensport.
- Voorziening Onderhoud Dorpshuizen.
- Voorziening Onderhoud Kinderopvang.

Voorts stellen wij voor om in principe voor al onze gebouwen het voorzieningen-systeem te gebruiken, waarbij we het (groot) onderhoud van een categorie gebouwen via deze voorziening laten lopen vanaf het moment dat er een onderhoudsplan beschikbaar is. In principe, omdat we dit afhankelijk willen maken van de financiële haalbaarheid. Mocht het voor (een) bepaalde (categorie) gebouwen te duur zijn om om te schakelen, dan zullen we voorstellen om voor deze gebouwen voorlopig de componenten-methode te blijven hanteren. Uiteraard zullen wij hier op de geijkte momenten in de Planning & Control-cyclus op terugkomen.

Gezien de specifieke wet- en regelgeving op onderwijsgebied stellen wij voor om de afzonderlijke voorziening Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen te handhaven.”

Inmiddels werken we voor al onze gebouwen met de voorzieningen-methode. In 2014 zijn alle meerjarige onderhoudsplannen geactualiseerd. Daaruit is gebleken dat de in de (meerjaren)begroting opgenomen dotaties voldoende zijn.

Doel	Bufferfunctie, voor het egaliseren van de kosten van bouwkundig (groot) onderhoud van alle gebouwen.
Voeding	Jaarlijkse dotatie ten laste van de resultatenrekening. Bedrag jaarlijks herbeoordelen op basis van geactualiseerde onderhoudsplanning. Vanaf 2011 is de dotatie geïndexeerd met de standaard nominale ontwikkeling voor de overige kosten.
Bodem	€ 0,-.
Plafond	Niet van toepassing.
Besteding	Op basis van de meerjarige onderhoudsplanning wordt het onderhoud uitgevoerd en ten laste van de voorziening gebracht.
Laatste jaar besteding	2014

4.4 Voorziening Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen

Deze voorziening heeft betrekking op de egalisatie van de kosten van het groot onderhoud aan gebouwen voor basisonderwijs (zowel de openbare als de bijzondere basisscholen) en speciaal onderwijs. Dit groot onderhoud is een gemeentelijke taak. Per 1 januari 2015 gaat de verantwoordelijkheid over van de gemeente naar de schoolbesturen en kan de voorziening komen te vervallen.

Wij verwachten dat het restant van de voorziening aan het eind van 2014 circa € 500.000 zal bedragen. Daarvan zetten wij € 100.000 in om de begroting 2015 sluitend te maken. Daarnaast werken wij aan de uitvoering van uw raadsbesluit uit januari 2014 om een duurzaamheidsregeling voor scholen te maken. De kosten hiervan zullen eveneens gedekt moeten worden uit het restant van de Voorziening Egalisatiefonds Groot Onderhoud Scholen.

Doel	Het egaliseren van de kosten van groot onderhoud van de onderwijsgebouwen (bufferfunctie).
Voeding	Jaarlijkse dotatie ten laste van de resultatenrekening.
Bodem	€ 0.
Plafond	Niet van toepassing.
Besteding	Jaarlijkse uitgaven voor groot onderhoud schoolgebouwen.
Laatste jaar besteding	2009

4.5 Voorziening Riolering

Onderdeel van uw besluit van 21 mei 2012 over de herziening van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) was het instellen van een nieuwe voorziening, genaamd Voorziening Riolen, per 1 januari 2013. Wij presenteren de belangrijkste parameters van deze voorziening in de volgende tabel:

Doel	Het doel is tweeledig. Het eerste doel is egalisatie van de baggerkosten. Het tweede doel is het beheersbaar houden van de hoogte van de rioolheffing op lange termijn, daartoe worden de kapitaallasten teruggebracht tot maximaal 60 % van de totale rioolkosten.
Voeding	Vanuit de rioolheffing. Het verschil tussen de opbrengst van de rioolheffing enerzijds en de lopende kapitaal- en exploitatielasten anderzijds wordt gedoteerd aan de voorziening.
Bodem	€ 50.000 (de bodem geldt vanaf 2015).
Plafond	€ 50.000 aan het einde van het boekjaar.
Besteding	De uitgaven van het baggeronderhoud (dat eens in de 2 a 3 jaar plaatsvindt) worden ten laste van de voorziening gebracht. Daarnaast wordt een deel van de uitgaven voor vervangingsinvesteringen ten laste van de voorziening gebracht. Er wordt zoveel aan de voorziening onttrokken dat vanaf 2015 de stand per 31 december € 50.000 bedraagt.
Laatste jaar besteding	Nog geen bestedingen.

4.6 Voorziening Wachtgelden/Arbeidsconflicten

Op de balans per 31 december 2009 zoals die is opgenomen in de jaarrekening 2009 is voor het eerst een voorziening Wachtgelden/Arbeidsconflicten opgenomen. Het betreft een voorziening die op grond van het BBV verplicht moest worden opgenomen aangezien het ging om (toekomstige) verplichtingen met een onzekere omvang waarvan het bedrag echter wel redelijk nauwkeurig was te schatten. Meer specifiek schrijft het BBV voor dat voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen die jaarlijks niet van vergelijkbare omvang zijn (waarbij wordt gekeken naar een periode van 4 jaar) een voorziening moet worden gevormd. Als de verplichtingen jaarlijks wel van vergelijkbare omvang zijn, dan moeten de bedragen worden opgenomen in de resultatenrekening van het jaar waarin ze tot uitbetaling komen. De voorziening betreft de geraamde (aflopende) kosten van wachtgelduitkeringen aan een ex-wethouders, ex-burgemeesters en ex-ambtenaren voor de hele resterende uitkeringsduur. Daarnaast bevat de voorziening een bedrag voor de verwachte kosten van evt. arbeidsconflicten met medewerkers.

In 2010 en verder zullen de betreffende betalingen van wachtgelden en andere uitgaven in verband met genoemd arbeidsconflict ten laste van de voorziening worden gebracht. In 2010 zullen we (in het kader van de tweede bestuursrapportage en de jaarrekening) beoordelen of er een dotatie aan deze voorziening nodig is vanwege (toekomstige) verplichtingen die in het jaar 2010 zijn ontstaan.

Doel:	Het afdekken van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die niet van jaarlijks vergelijkbare omvang zijn.
Voeding:	Ten laste van de resultatenrekening.
Bodem:	€ 0.
Plafond:	Geen.
Besteding:	Uitbetaling van wachtgelden of doen van ander uitgaven in verband met arbeidsconflicten.
Jaar laatste besteding	2014

4.7 Voorziening Procedures Bouwzaken e.d.

Op de balans per 31 december 2009 zoals die is opgenomen in de jaarrekening 2009 is voor het eerst een voorziening Procedures Bouwzaken e.d. opgenomen. Het betreft een voorziening die op grond van het BBV verplicht moest worden opgenomen aangezien het ging om (toekomstige) verplichtingen met een onzekere omvang waarvan het bedrag echter wel redelijk nauwkeurig was te schatten. De voorziening betreft de verwachte juridische kosten van lopende bezwaar- en beroepsprocedures.

Ieder jaar wordt bij de jaarafsluiting op basis van de stand van zaken van de dan lopende juridische procedures ingeschat wat de hoogte van de voorziening moet zijn.

Doel:	Het afdekken van (toekomstige) verplichtingen m.b.t. juridische procedures, onder andere rondom bouwzaken.
Voeding:	Ten laste van de resultatenrekening.
Bodem:	€ 0.
Plafond:	Geen.
Besteding:	Uitbetaling van kosten in verband met de procedures.
Jaar laatste besteding	2014

4.8 Voorziening Wethouderspensionen

In januari 2013 heeft de commissie BBV (de instantie die de verslaggevingrichtlijnen voor gemeentes interpreteert) de notitie "Het BBV en arbeidskostengerelateerde verplichtingen" uitgebracht. Hierin wordt onder andere een nadere gedetailleerde uitleg gegeven over hoe moet worden omgegaan met ouderdomspensionen voor wethouders. Op basis van de notitie hebben wij in boekjaar 2012 de Voorziening Wethouderspensionen moeten vormen voor de kosten van de pensionen van de ex-wethouders (of partners daarvan) die nu genieten van hun ouderdoms- (of nabestaanden)pensioen. Vanaf 2013 worden de uitkeringen ten laste van de gevormde voorziening worden gebracht.

Doel: Het afdekken van de uitkeringen van ouderdomspensioenen aan gepensioneerde ex-wethouders..
Voeding: In 2012 éénmalig ten laste van de resultatenrekening.
Bodem: € 0.
Plafond: Hoogte van de resterende verplichting.
Besteding: Uitkeringen ouderdomspensioen ex-wethouders..
Jaar laatste
besteding 2014

4.9 Voorziening Sanering Kroonkampen

De Voorziening Sanering Kroonkampen is gevormd om de verwachte restantkosten voor de bodemsanering van het Kroonkampen-terrein te dekken.

Doel: Het afdekken van toekomstige (onzekere) kosten van bodemsanering van het Kroonkampen-terrein
Voeding: In 2012 éénmalig ten laste van de resultatenrekening.
Bodem: € 0.
Plafond: Hoogte van de resterende verplichting.
Besteding: Uitgaven bodemsanering
Jaar laatste
besteding 2014

Voor een financieel overzicht van de standen en het verloop van de aanwezige reserves verwijzen we u naar **bijlage 4 bij de Begroting 2015**. Voor een financieel overzicht van de standen en het verloop van de aanwezige voorzieningen verwijzen we u naar **bijlage 5 bij de Begroting 2015**.